

Preken

Uitgave van de Verrijzeniskerk - de Schalm

Ds M. Schepers-vd Pol

17-06-2012

Gemeente van onze Here Jezus Christus,

In het alternatieve rooster zijn we aangekomen bij het laatste hoofdstuk in het boek Ruth. Even een opfrissing wat er gebeurd is tot nu toe.

Het begint met één man, Elimelech. Hij en zijn vrouw, Noömi en hun twee zonen, Machlon en Chilion trekken weg uit Bethlehem vanwege de hongersnood die daar heerst. In de vlakte van Moab vinden ze een huis, werk en eten. Hun zoons trouwen met meisjes uit dat vreemde land. Wanneer het gezin van Elimelech weer aan alles genoeg heeft, slaat het noodlot toe. De enige die overblijft is Noömi. Ze is geworden een weduwe die kinderloos is. Een vrouw zonder toekomst. Ze heeft nog schoon-dochters, Orpa en Ruth, maar ook zij zijn weduwen zonder kinderen. Ook zij hebben geen toekomst. Tot zover een menselijk verhaal. Is dat wat de auteur ons wil vertellen? Nee, dit eerste verhaal heeft een dubbele bodem. Door dit verhaal wordt een ander verhaal verteld. Dit kan duidelijk worden in de namen van de personen.

De hoofdpersoon is Noömi, haar naam betekent "liefelijke". Ze is getrouwd met Elimelech, zijn naam betekent: God is Koning, de woorden van Israëls belijdenis. Machlon - "de zwakke" en Chilion de "ziekelijke". Orpa - "zij die de nek toekeert" en Ruth - "zij die trouw blijft."

Nadat Noömi gehoord heeft dat de hongersnood voorbij is, wil ze terug. "Terugkeren - de rest zal terugkeren." In dit gewone verhaal is de geschiedenis van Israël verborgen. Noömi is Israël. Haar verhaal is het verhaal van Israëls ballingschap en van de terugkeer. De ballingschap was de tijd van de ontmoeting tussen Israël en de volkeren, verbeeldt door Orpa en Ruth. Een lichtpunt van de balling-schap is dat de andere volken kennis maakten met de naam van de Here God. Twee moabitische meisjes vertegenwoordigen de wereld van de volken die samen met Israël meereizen. Gods toekomst tegemoet. Noömi-Israël gaat terug. Ze heeft de weg terug gevonden door zich om te keren en op weg te gaan naar waar ze geboren is Bethlehem - broodhuis. Onderweg krijgen Orpa en Ruth de opdracht terug te keren naar hun eigen volk en hun goden. Noömi kan hun geen zoon meer geven om alsnog mee te huwen en zo toekomst te hebben. Orpa gaat uiteindelijk terug. Ze zegt Israël vaarwel, dat is haar naam. Ruth echter blijft. Weet ze wel wat ze doet? Uw volk is mijn volk, uw God is mijn God. Zij blijft Israël trouw. Samen komen ze in Bethlehem aan. De één getekend door het leven, de ander getekend door haar moed en vertrouwen. Noömi geeft zichzelf een nieuwe naam: Mara, bitterheid.

De schrijver vermeldt telkens: Ruth de Moabitische, daarmee wil hij aangeven dat zij een vreemdeling in Israël is. Een Moabitische nog wel, zij mocht helemaal niet tot "de dienst aan de Heer" worden toegelaten, volgens Deut. 23, omdat de Moabieten de Israëlieten tijdens hun tocht door de woestijn niet met water en brood tegemoet waren gekomen. De ongastvrijheid was in het Oude Oosten een daad van minachting. Ondanks de zware maatregel in Deuteronomium heeft deze Moabitische de belijdenis afgegeven: "uw volk is mijn volk en uw God is mijn God. Ruth heeft de verachting van het volk gedragen, sterker nog ze is er door heen gebroken. Zij wil bij dit volk horen. De God van Israël wil ze tot haar God maken.

Ruth wil iemand vragen of ze op dat land aren mag oprapen. Aren lezen was het recht van de armen en de vreemdelingen, zodat zij niet zouden verhongeren. Naomi en Ruth voelen zich

beide, arm en vreemd. Ruth neemt een baantje dat niemand doen wil. Op het land het overgebleven graan verzamelen. Dat wat achterblijft mag jij oprapen om in leven te blijven. Ruth komt op het land van Boaz te werken. Zijn naam betekent: in hem is kracht. Aan zijn groet: De Heer zij met u, herken je hem als iemand die zegenend rondgaat. Kortom: Boaz doet alles wat hij kan om Ruth, de vernederde niet verder te vernederen maar omhoog te halen. Zij mag bij hem aan tafel zitten. In dit hoofdstuk zien we de gestalte van de Messias doorschemeren. Dat is de messias ten voeten uit: mensen, hoe laag gezonken ook, omhoog halen, weer op hun voeten zetten. Mensen bevestigen in hun zelfrespect, dat ze er mogen zijn, dat elk mens voor God uniek is en dat je bij Hem mag zijn de mens die je bent. Boaz, de stamvader van de messias. In hoofdstuk 3 is de vraag: "wilt u mij bij u nemen, want u kunt voor mij als lossers zijn?" Dit is geen vraag om seks maar een vraag om bescherming. Boaz belooft, als de eerst aangewezen lossers niet wil, hij die taak op zich zal nemen. Lossers-zijn betekent: iemand uit de familie in bescherming nemen. Boaz geeft Ruth als geschenk zes maten gerst mee. Dit heeft een symbolische betekenis. Het graan staat voor leven en voortleven. Je kunt het eten en je kunt het zaaien om opnieuw te laten groeien.

De eerste helft van hoofdstuk 4 wordt beheerst door Boaz succesvolle

poging om de andere lossers buiten spel te zetten. De scène in de Stadspoort is helemaal in de sfeer van het Oosten. Iedereen heeft tijd, alles gaat rustig. Boaz zet zich in de poort in de hoop dat de lossers in juridische zin vandaag voorbij komt. Jawel, Boaz heeft geluk. Hij weet de naam van de man niet of hij doet alsof, want ik heb het vermoeden dat iedereen iedereen in Bethlehem kende. Zo groot is Bethlehem nou ook weer niet. Het hebreeuwse woord, Peloni Almoni, dat Boaz gebruikt, om de man te roepen heeft de betekenis van: Hé, mijnheer Dinges of Hé, jij daar, kom er eens even bij! Het zou kunnen zijn dat deze man niet zo goed bekend staat. Tien mannen worden door Boaz gevraagd er ook bij te komen om als getuige op te treden. Wij pakken het tegenwoordig anders aan: telefonische afspraak met mijnheer X, kort en zakelijk wordt er onderhandeld en de zaak wordt beklonken bij de notaris. Bij Boaz zijn het de schoenen die een koop onherroepelijk maken. Boaz begint met de lossers het stuk land van Elimelech aan te bieden, daar heeft de man wel oren naar. Zo kan hij zijn bezit vermeerderen. Hij gaat met de koop akkoord, maar Boaz gaat door: dat betekent dus ook dat je met Ruth, de Moabitische trouwt. De man verschiet van kleur: o, nee zeg, dat is onmogelijk, dat kan ik niet doen, dan gaat mijn erfdeel eraan. Nee, doe jij het maar, ik zie er van af. Mijnheer Dinges doet zijn naam eer aan. Dat stuk land graag. Maar de naam van een ander in leven houden ten koste van jezelf...nee dat is teveel gevraagd. De thora van God is goed, maar het moet geen offers kosten. Stel je voor: het kind van mij en Ruth geldt als een kind van haar gestorven man; dat kost mij mijn geld. En bovendien trouw ik met een Moabitische, een vreemdelinge, nee mij niet gezien. Het is frappant maar we kunnen deze scene naar onze tijd overzetten. Ik wil nog wel lid van de kerk zijn als het maar geen tijd kost. Vragen ze me ook nog of ik iets wil doen voor b.v. asielzoekers. Nee hoor, als ik er nu zelf beter van werd, maar dat wordt ik niet. Dus voor mij een ander.

Boaz besluit tot de koop van het land en zal ook Ruth, de Moabitische, de vrouw van Machlon, tot vrouw nemen. Hier gebeurt iets bijzonders: enerzijds is Ruth de Moabitische, de vreemdelinge. Het is de laatste keer dat achter haar naam haar afkomst vermeld wordt. Anderzijds is ze de "vrouw van Machlon" d.w.z. via haar huwelijk is ze lid geworden van de stam van Elimelech en Boaz. Ze behoort tot het volk Israël. Door haar trouw aan Naomi, uw volk is mijn volk en uw God is mijn God heeft ze haar trouw aan de familie bewezen.

Iedereen in de Stadspoort stemt met het voorgenomen huwelijk in en spreken zegenwensen uit. In één zin wordt het sprookjeshuwelijk verteld. In de tweede zin dat de Heer haar zwanger liet worden. De schrijver gebruikt deze zin om mee te delen dat de zwangerschap als teken van Gods trouw ervaren mag worden. Hiermee is het verhaal van Ruth en Boaz uit. En komt de hoofdpersoon uit dit boek weer in beeld. Naomi/Israël - Naomi in ballingschap - Naomi die zichzelf een nieuwe naam geeft: Mara/bitterheid - ze mag weer Naomi heten/Israël is teruggekeerd uit ballingschap. In dit laatste gedeelte stappen we binnen in de vrouwenwereld. De geboorte van een kind behoort tot die leefwereld. In de culturen van het Oude Oosten

waren mannen niet bij een geboorte aanwezig. Waar wij vreemd tegenaan kijken, is het daar een gewoonte. De vrouwen van Bethlehem richten zich ook niet tot de moeder, een schoondochter die meer waard is dan zeven zonen maar tot de grootmoeder. Het hoogtepunt is dat het kind bij haar op schoot gezet wordt: hij is van jou, aan Naomi is een zoon geboren. De vrouwen geven hem een naam: Obed, dienaar betekent zijn naam. Hij mag als dienaar staan in de lijn van de komende Messias.

Het boek Ruth is heilsgeschiedenis, het is een boek met een boodschap voor het volk van God, Naomi/Israël staat voor al die mensen die zich afgesneden voelen van de toekomst. Dit boek spreekt tot mensen die in het leven vermoeid zijn geraakt, mensen die bitter zijn geworden door hun omstandigheden. Maar ook voor allen die zich het lot van de naaste aantrekt. In dit boek wordt verteld dat er toekomst is en die toekomst krijgt de naam: Obed. Hij is de grootvader van David. De toekomst gaat verder: David, de herder-koning; David de zanger van de psalmen; David, de man naar Gods hart.

David die hilde om zijn verloren zoon. David is de vader van de komende Koning van eeuwen later, Jezus, zoon van David. Jezus die mensen uit hun ballingschap zal halen en naar een land van belofte zal brengen; Jezus die verdwaalden en uitgerangeerden weer op hun plaats zal brengen. Jezus die mensen doet opleven. Jezus die mensen voorgaat naar het Koninkrijk van God. Amen.